

Sangria laboral

La sinistralitat laboral va causar l'any 2001 a Espanya 1.030 morts i va provocar 12.000 milions d'euros de cost; constitueix, al capdavant, el problema més persistent i greu del nostre mercat laboral. I si Espanya és la nació amb més accidents de treball de la Unió Europea, Balears sobresurt del conjunt de les Comunitats Autònomes per patir unes xifres altes de sinistralitat laboral.

Dades comparatives

Efectivament, el 2001 -tot i trencar la tendència creixent dels anys anteriors- es registraren a Balears un total de 46.743 percaços laborals, dels quals 32.794 cursaren amb baixa. L'índex d'incidència d'accidents amb baixa de les Illes (99,22/ 1000 treballadors) va superar amb escreix la mitjana espanyola (73,49) com també l'índex de freqüència d'accidents amb baixa (57,9/ milió d'hores treballades a Balears, 42,8 al conjunt d'Espanya) i l'índex de gravetat d'accidents amb baixa (1,26/ 1000 hores treballades a Balears, 0,97 de mitjana nacional). Els deu primers mesos de 2002 el nombre de sinistres laborals amb baixa a Balears puja a 24.850, un 6,5% menys que els registrats el període gener-octubre del 2001 (26.581). Idèntica evolució positiva s'aprecia en el cas dels accidents mortals; greus i lleus. Tanmateix, l'índex de sinistralitat de Balears (77,9/ 1000 treballadors) és encara el major d'Espanya.

El perfil del treballador illenc accidentat correspon a un home (75 % del total), de menys de 29 anys (44 %) i amb una antiguitat a l'empresa inferior als sis mesos (55 %). El número major d'accidents es concentra en el sector serveis; tanmateix, és la construcció el sector amb més risc, tot i que les taxes minven en aquesta branca d'activitat del 1999 ençà. És oportú destacar que la major part dels sinistres responen a tres causes: sobreesforços (33 %), caigudes (21 %) i cops i talls amb eines (16 %). En els últims vuit anys s'han produït a Balears dos-cents accidents mortals, 119 dels quals al centre de treball i 81 in itinere. Més del 80 % dels sinistres mortals ocorren en el sector serveis (54 %) i en el de la construcció (30 %) i en són les seves causes principals els atropellaments o cops amb vehicles (30 %), les caigudes (22 %) i motius no traumàtics com l'infart agut de miocardi (18 %).

Acords i expectatives

La preocupació social i política suscitada per aquestes dades ha cristal·litzat en la promoció d'iniciatives, moltes coordinades per la Conselleria de

Treball. Fruit d'aquestes és el pla estratègic de salut laboral. Aprovat el 30 d'agost passat, el pla reconeix que les causes de la sinistralitat no són cojuturals; ben al contrari, diferents factors estructurals l'afavoreixen particularment a Balears: el model de contractació (temporalitat, estacionalitat, rotació) i la subcontractació; l'augment de la intensitat del treball i de les jornades a escarada; la manca de capacitació en prevenció de riscos laborals, tant d'empresaris com de treballadors o les dimensions reduïdes de les empreses, entre d'altres.

Paral·lelament, constata l'enorme desconeixement de les dolences lligades al treball, tant pel subregistre de les malalties professionals -el 2001 es notificaren 341 a Balears, un 40% més que l'any anterior- com per la manca d'un sistema adequat de vigilància sanitària de les malalties vinculades a la feina. Fa falta, així mateix, informació fiable i sistemàtica sobre la prevalença d'exposició a riscos en el treball, particularment en els de caràcter higiènic, ergonòmic i psicosocial.

El pla estratègic de salut laboral de les Illes Balears es veurà aviat complementat amb l'acord de reformes que a Madrid últim Govern i agents socials, entre les que, per la seva novetat, destaca la instauració d'un sistema de premi-càstig en les cotitzacions lligat a les xifres de sinistralitat. Un i altre haurien de contribuir a millorar el compliment de les normes de seguretat d'empreses i treballadors, mitjançant sistemes d'inspecció continuada i exhaustiva, campanyes de sensibilització i formació així com la implicació de les mútues i dels serveis de prevenció. Entre els objectius preferents del projecte balear volem destacar la millora de la qualitat de l'ocupació com a factor de reducció dels sinistres, l'increment de la plantilla d'inspectors de treball i la cooperació de les administracions que comparteixen responsabilitats en matèria preventiva. En aquest sentit, ens agradaria comprovar l'assumpció per part de la Conselleria de Salut del paper central que la Llei de Prevenció de Riscos Laborals i el Reglament dels Serveis de Prevenció li atorguen com a autoritat sanitària.

En qualsevol cas, el problema té un abast que reclama la coordinació estreta i eficaç de tots els agents implicats, incloses les societats científiques, sovint oblidades. Les accions proposades seran eficaces si es porten a terme amb rigor i seny. Balears no té per què seguir encapçalant fatalment els registres de la sinistralitat laboral a Espanya.